

GOELE DE BRUYN

Soft Fire

Het oeuvre van Goele De Bruyn (°1963) is zowel vormelijk als inhoudelijk zeer uiteenlopend. Hoewel ze opgeleid is in de schilderkunst, maakt ze installaties en sculpturale werken met een grote diversiteit aan dagelijkse, vertrouwde materialen. Haar werk is conceptueel maar gaat erg uit van het tactiele: het materiaal is de sleutel tot het maken van associaties en het vinden van betekenissen.

Soft Fire vertrekt vanuit een reeks werken op borduurstramien. In het verleden beschilderde de kunstenaar lege borduurdoeken, maar deze geweer- of kanonschoten zijn erop geprint. Hiermee verwijst ze naar hobbyistische doeken, waar je slechts over de onderliggende print heen hoeft te borduren. In principe kan, over deze prints heen, een schot geborduurd worden. Maar waarom zou een typisch huiselijke, eerder ingetogen hobby resulteren in een afbeelding van geweld? De mogelijkheid om dit materiaal nog steeds volgens zijn functionaliteit te gebruiken, hoewel De Bruyn het hier als kunstvoorwerp inzet, creëert een spanning.

De afbeeldingen zijn meestal details uit een jachttafereel of een veldslag op borduurwerken of wandtapijten. Door de beelden, die ze online vindt, te abstraheren en uit hun context te isoleren, schept de kunstenaar een bevreemdend effect. Door die abstractie is het vaak zoeken naar het beeld. Ook de gaatjes van het borduurstramien maken het moeilijker: het beeld is letterlijk doorprikt. Je weet niet onmiddellijk wat je ziet, en je wordt aangemoedigd om naar iets áchter het gaas te zoeken: wat verbergt het? Het materiaal representeert een blinde vlek: het is een afbeelding van wat je niet ziet. Ook een schot is normaal gesproken niet zichtbaar: het gebeurt te snel en te krachtig, maar op wandtapijten en borduurwerken wordt het weergegeven door een vuurbal, een vlam of een witte wolk.

De Bruyn heeft een duidelijke voorkeur voor functionele materialen, die doorgaans niet met kunst met hoofdletter 'K' geassocieerd zijn. In het verleden maakte ze regelmatig installaties met huishoudelijke en functionele materialen, zoals dweilen, schorten en zeep. Het borduurstramien is minder eenduidig, maar draagt eveneens connotaties van het huis(houd)elijke, het hobbyistische, zelfs het vrouwelijke. De afbeeldingen op de prints zijn dan weer hard, gewelddadig. Ze komen uit een wereld van oorlog of jacht. Toch zijn de beelden bewaard gebleven, bijvoorbeeld op wandtapijten, ter viering van overwinning en macht. Ze tonen een 'grote' roemrijke geschiedenis, terwijl een bescheiden borduurwerk een huiselijke en familiale 'kleine' geschiedenis aanvult. Het zal doorgaans binnenshuis blijven, verborgen. De kunstenaar stelt het verheerlijken van dergelijke beelden – en de idee van geweld als esthetische ervaring in vraag door het ultieme symbool van geweld te isoleren. De toeschouwer wordt zich gewaar van een blinde vlek in het kijken naar kunst: het blindelings aanvaarden van gewelddadige, historische beelden.

Onrechtstreeks lijken de borduurdoeken op schilderijen. Hun materiële gelijkheid schept een nieuwe contextuele laag: een verwijzing naar de canonieke kunstdrager bij uitstek. Het uitblijven van echt borduursel zaait twijfel bij de kijker: de prints lijken, zelfs van dichtbij, op schilderijen. Slechts een nauwkeurige blik kan ze onderscheiden. De verwarring suggereert een mogelijkheid: de doeken kunnen in principe nog afgewerkt worden met borduursel. Hun bestemming blijft open.

De prints op borduurstramien gaan gepaard met bijhorende plexiglazen volumes, die als deksels of als sokkels kunnen fungeren. Ze werden op maat gemaakt voor elke print, maar worden niet in rechtstreekse dialoog getoond. De doorzichtige volumes dragen in zich de mogelijkheid om de schoten af te dekken en de impact ervan in te perken – zelfs de imaginaire witte rookwolk van de schoten te bedwingen. Ze zouden de bezoeker van dit geweld kunnen afschermen, maar dat gebeurt niet. Integendeel: de kijker wordt uitgenodigd om de impact van de schoten van dichtbij te beleven. De plexiglazen stolpen hebben ook de mogelijkheid om als sokkels te dienen. Als doorzichtige dragers kunnen ze andere objecten naar een hoogte tillen, zonder zelf te domineren.

Een aantal oudere werken krijgen in de context van deze tentoonstelling een heel nieuwe betekenislaag. De Bruyns gipsen 'gommen' suggereren de mogelijkheid om dingen en situaties uit te wissen. Een gom is voornamelijk bedoeld om potloodlijnen te verwijderen – het geschrevene, of bij uitbreiding de geschreven geschiedenis. Anderzijds zijn enkele van deze sculpturen hol en kunnen ze ook, net als de plexiglazen covers, dingen bedekken en afschermen. Enkele zijn nog wit, andere vertonen sporen van het grafiet dat

ze 'uitgegomd' hebben. Na hun passage kan de geschiedenis herschreven worden. Het doet ons ook de vraag stellen: wat is er al uitgewist, welke is de geschiedenis die we niet kennen?

In een kleinere ruimte hangt één enkele gloeilamp aan het plafond. 'z.t. (the last incandescent 500 Watt light bulb)' wordt al een decennium lang onveranderd in verschillende contexten vertoond. Het blijft tijdens de hele duur van de expo branden, maar wanneer het stuk gaat, is het ook echt voorbij; het kunstwerk verdwijnt met het uitgaan van het licht. De lamp reflecteert het vuur van de schoten en kan tegelijk een metafoor zijn voor het licht van het leven dat weggenomen kan worden door het geweld van een schot. Ook met deze lamp kan het elk moment gedaan zijn – het draagt een grote spanning in zich, net als de uitsnedes op de prints.

Soft Fire onderzoekt het contrast tussen een huishoudelijke sfeer en gewelddadige thema's. Het raakt ook aan de noties van bescherming, tederheid, het zichtbare en het verborgene – allemaal aspecten die in het volledige oeuvre van De Bruyn te vinden zijn. Haar werk richt zich tegen mentale sentimentele mechanismen, door dagelijkse materialen en vertrouwde beelden uit hun 'comfort zone' te halen. Elke tentoonstelling is een nieuwe inscenering waarin de toeschouwer vragen aangereikt krijgt, maar geen hapklare antwoorden. Goele De Bruyn scheidt verwarring en laat je nadenken over de mogelijkheden van vanzelfsprekende en verborgen elementen, in de kunst en in het leven.

Tamara Beheydt